

آقای

معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت آموزش و پرورش	جناب آقای میرزاده
معاون محترم حقوقی، امور دولت، مجلس و استانهای وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات	جناب آقای حاتمی زاده
معاون محترم ستاد تخصصی و امور مجلس وزارت اطلاعات	جناب آقای قیانی
معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت امور اقتصادی و دارایی	جناب آقای دشتی اردکانی
معاون محترم حقوقی و بین المللی وزارت امور خارجه	جناب آقای غریب آبادی
معاون محترم امور حقوقی و مجلس وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	جناب آقای حاتمی
معاون محترم امور مجلس، حقوقی و استان های وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی	جناب آقای محسنی بندپی
معاون محترم توسعه مدیریت و منابع وزارت جهاد کشاورزی	جناب آقای تیسوری
معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت دادگستری	جناب آقای غامی
معاون محترم حقوقی، امور مجلس و استانهای وزارت راه و شهرسازی	جناب آقای رضایی
معاون محترم حقوقی وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح	جناب آقای قهری
معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت صنعت، معدن و تجارت	جناب آقای یزدانی
رئیس محترم مرکز حقوقی، لوایح و امور مجلس وزارت علوم، تحقیقات و فناوری	جناب آقای سناهن
معاون محترم حقوقی، امور مجلس و استانهای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی	جناب آقای محمدی
مشاور محترم وزیر و دستیار ویژه حقوقی وزارت کشور	جناب آقای فرزادی
معاون محترم امور مجلس، حقوقی و استانهای وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی	جناب آقای واحدی
معاون محترم امور حقوقی و مجلس وزارت نفت	جناب آقای پیرمادی
معاون محترم مالی، حقوقی و مجلس وزارت نیرو	جناب آقای کردی
معاون محترم حقوقی و امور مجلس وزارت ورزش و جوانان	جناب آقای نظری خاتاه
معاون محترم امور بین الملل، حقوقی و مجلس سازمان انرژی اتمی ایران	جناب آقای کمال وندی
معاون محترم حقوقی و امور مجلس بنیاد شهید و امور ایثارگران	جناب آقای عبدالهیان

جمهوری اسلامی ایران

ریاست جمهوری

معاون حقوقی رئیس جمهور

شماره ۱۵۹۳۵۱
تاریخ ۱۳۹۹/۰۹/۱۵
پیوست

معاون محترم حقوقی، مجلس و اساتذهای سازمان اداری و استخدامی کشور	جناب آقای موسوی
معاون محترم توسعه مدیریت و امور مجلس سازمان برنامه و بودجه کشور	جناب آقای سید علایی
معاون محترم توسعه مدیریت، حقوقی و امور مجلس سازمان حفاظت محیط زیست	جناب آقای حاجتی
معاون محترم امور حقوقی و مجلس معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان رئیس جمهور	جناب آقای محمودی
معاون محترم حقوقی و امور مجلس بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	جناب آقای افشار
معاون محترم حقوقی و امور مجلس دبیرخانه شورای عالی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی	جناب آقای صفرزاده
معاون محترم حقوقی و امور مجلس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران	جناب آقای حیدری
معاون محترم توسعه مدیریت، امور حقوقی و مجلس سازمان ملی استاندارد	جناب آقای اشتری
معاون محترم امور مقابله و هماهنگی حقوقی ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز	جناب آقای طلیدادی
معاون محترم توسعه مدیریت و منابع سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران	جناب آقای افتخاری
معاون محترم حقوقی سازمان تفریبات حکومتی	جناب آقای شاپورخ
معاون محترم حقوقی و نظارت گمرک جمهوری اسلامی ایران	جناب آقای تقدی
معاون محترم حقوقی و امور مجلس جمعیت حلال احمر جمهوری اسلامی ایران	جناب آقای مهدی زاده
نایب محترم رئیس جمهور و دبیرکل ستاد مبارزه با مواد مخدر	جناب آقای ذوالفقاری

با سلام و احترام؛

با توجه به تصمیمات اخذ شده در هفتاد و سومین جلسه شورای هماهنگی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی به پیوست «شیوه‌نامه رسیدگی به تقاضای موضوع تبصره (۴) ماده (۱۶) قانون دیوان عدالت اداری» و «دستورالعمل تشکیل شورای مشورتی مقوقی در دستگاه اجرایی» به منظور ایجاد هماهنگی و انسجام در سازمان حقوقی دولت؛ جهت اجرا ابلاغ می‌شود.

مجید انصاری

رونوشت:

جناب آقای قائم پناه معاون محترم اجرایی رئیس جمهور و سرپرست نهاد، جهت استحضار و صدور دستور لازم
معاونت هماهنگی و برنامه‌ریزی امور حقوقی دستگاه‌های اجرایی
اداره کل حوزه - ۱۴۰۴/۸/۳۰

باسمه تعالی

معاونت حقوقی رئیس جمهور

معاونت هایکل و برنامه ریزی امور حقوقی دستگاه های اجرایی

امور برنامه ریزی و نظارت بر عملکرد و ادعای حقوقی دستگاه های اجرایی

شیوه نامه رسیدگی به تقاضای موضوع تبصره ۴ ماده ۱۶ قانون دیوان عدالت اداری

پیرو مصوبه هفتاد و سومین جلسه مورخ ۱۴۰۴/۰۶/۲۵ شورای هماهنگی امور حقوقی دستگاه های اجرایی و در اجرای تبصره (۴) ماده ۱۶ قانون دیوان عدالت اداری مورخ ۱۴۰۲/۰۲/۱۰ و بخشنامه شماره ۸۴۲۸ مورخ ۱۴۰۴/۰۵/۲۹ معاون حقوقی رئیس جمهور، با اتخاذ رویکرد اقناع قانونی و حقوقی در مهلت معین و با هدف تقویت قانون گرایی در روابط دستگاه اجرایی و شهروندان و حاکمیت قانون، شفافیت عملکرد و ارتقای سطح پاسخگویی و مسئولیت پذیری، همسان سازی فرآیندهای رسیدگی به درخواستهای ذینفعان، امکان نظارت و پایش و نظارت بر عملکرد در دستگاه های اجرایی، پیشگیری و برخورد با تخلفات در دستگاه های اجرایی و کاهش حجم ورود پرونده ها به دیوان عدالت اداری، این شیوه نامه تصویب و به کلیه دستگاه های اجرایی جهت اجرا ابلاغ می شود؛

ماده ۱: اصطلاحات به کار رفته در این شیوه نامه در معانی ذیل به کار می روند:

الف) قانون: قانون دیوان عدالت اداری، مصوب ۱۴۰۲/۰۲/۱۰.

ب) ذینفع: شخص حقیقی یا حقوقی متقاضی انجام امر اداری یا خودداری از انجام آن توسط دستگاه اجرایی.

ج) درخواست: انجام امر اداری یا خودداری از انجام آن.

د) دستگاه اجرایی: کلیه دستگاه اجرایی ذیل قوه مجریه مذکور در ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.

هـ) کارگروه بررسی تقاضا: کارگروهی متشکل از پنج نفر که وفق ماده ۱۰ جهت رسیدگی به موضوع درخواست ذینفع در دستگاه اجرایی تشکیل می شود.

ماده ۲: اصول حاکم بر رسیدگی در این شیوه نامه به شرح ذیل است:

الف) بی طرفی و استقلال در رسیدگی به درخواست ها

ب) عدالت محوری و عدم تبعیض ناروا

ج) حاکمیت قانون در فرآیند رسیدگی به درخواست ذینفع

د) رعایت شفافیت در ارائه مستندات و پاسخگویی مؤثر

ه) مسئولیت پذیری کارکنان دستگاه‌های اجرایی در مراحل رسیدگی

ماده ۳: دستگاه‌ها و مأمورین موضوع بندهای (۱) و (۳) ماده (۱۰) قانون مکلفند هرگونه تصمیم و اقدام قطعی خود را که در مورد اشخاص ذینفع اتخاذ می‌نمایند، در مهلت قانونی به آنها ابلاغ کنند.

ماده ۴: شخص ذینفع ابتدا باید درخواست خود مبنی بر انجام امر اداری یا خودداری از انجام آن را به صورت رسمی از جمله در قالب اظهارنامه به دستگاه اجرایی ارسال کرده و یا به صورت حضوری تحویل دبیرخانه نموده و به ثبت برساند.

ماده ۵: دبیرخانه دستگاه اجرایی مکلف است ضمن بررسی درخواست ذینفع در همان روز، به وی رسید الکترونیک یا رسمی ارائه کند.

تبصره ۱: رسید ارائه شده باید شامل اطلاعات مربوط به مشخصات ذینفع، موضوع درخواست، شماره ثبت و تاریخ ثبت باشد.

تبصره ۲: در شرایط خاص، امکان دریافت درخواست ذینفع به صورت پستی وجود دارد.

تبصره ۳: دریافت هرگونه وجه، تحت هر عنوان برای ثبت درخواست در دستگاه اجرایی ممنوع است.

ماده ۶: پس از ثبت درخواست ذینفع، دبیرخانه مکلف است درخواست را به قید فوریت و حداکثر تا سه روز به بخش حقوقی دستگاه اجرایی ارسال کند.

ماده ۷: واحد حقوقی باید پس از دریافت درخواست ذینفع از دبیرخانه، ظرف حداکثر یک هفته، واحد ذی‌ربط را تعیین کرده و استعلامات لازم را انجام دهد.

ماده ۸: واحد ذی‌ربط موظف است حداکثر تا یک هفته استعلام را به صورت مکتوب پاسخ دهد و چنانچه درخواست مورد نظر را با واحد خود مرتبط نمی‌داند، مستدل و مستند توضیح دهد.

ماده ۹: پس از دریافت پاسخ استعلام، کارگروه بررسی تقاضا برای رسیدگی به درخواست ذینفع تشکیل جلسه می‌دهد.

ماده ۱۰: کارگروه بررسی تقاضا از پنج عضو با ترکیب اعضاء ذیل تشکیل می‌گردد:

الف) بالاترین مقام دستگاه اجرایی یا معاون حقوقی وی (رئیس کارگروه)

ب) مدیر کل حقوقی دستگاه (دبیر کارگروه)

ج) معاون مالی و اداری دستگاه یا نماینده تام الاختیار

د) دو نفر متخصص به انتخاب بالاترین مقام دستگاه اجرایی

تبصره ۱: اعضای بند (د) کارگروه با حکم بالاترین مقام دستگاه برای مدت دو سال انتخاب می‌شوند. انتخاب مجدد آنان برای یک دوره دیگر بلامانع است.

ماده ۱۱: دبیرخانه کارگروه در واحد حقوقی استقرار خواهد داشت و تعداد جلسات لازم برای اتخاذ تصمیم نهایی، متناسب با نوع درخواست و زمان مورد نیاز جهت بررسی توسط دبیر کارگروه تعیین می‌شود.

تبصره: دبیرخانه با استفاده از نیروها و امکانات موجود دستگاه مربوط تشکیل می‌گردد.

ماده ۱۲: چنانچه مدارک و مستندات موجود برای اتخاذ تصمیم کافی نباشد یا ابهام وجود داشته باشد، به تشخیص رئیس کارگروه، از ذینفع یا وکیل قانونی وی دعوت می‌شود تا در جلسه حاضر شود و توضیحات لازم را ارائه دهد.

ماده ۱۳: اگر جمع بندی نظرات اعضای کارگروه در انطباق با نظر واحد سازمانی مربوطه مبنی بر عدم اجابت تقاضا باشد، قبل از اتخاذ تصمیم نهایی و ابلاغ نظر کارگروه، باید متقاضی دعوت شود تا دلایل و توضیحات وی استماع گردد. متقابلاً ادله مبنی بر عدم قبول تقاضا، با رویکرد اقناعی بیان گردد و سپس اتخاذ تصمیم شود.

ماده ۱۴: کارگروه بررسی تقاضا می‌تواند نسبت به موضوع به صورت زیر تصمیم‌گیری کند؛ نظر اکثر حاضرین در جلسه به عنوان تصمیم نهایی کارگروه به متقاضی و واحد مربوطه برای اجرا؛ اعلام خواهد شد.

الف) پذیرش درخواست: در صورت احراز انطباق خواسته ذینفع با قوانین، مقررات، آراء وحدت رویه یا آراء شعب دیوان با موضوع مشابه، با قید فوریت نسبت به اجرای خواسته ذینفع با ایتنای بر موازین قانونی اقدام می‌گردد.

ب) رد درخواست: چنانچه عدم امکان اجرای خواسته ذینفع به دلایل ناشی از موانع قانونی احراز گردد، درخواست وی رد می‌شود.

ماده ۱۵: تصمیم نهایی کارگروه بررسی تقاضا با رویکرد اقناع حقوقی و با ذکر دلایل قانونی، باید پس از ثبت درخواست در مهلت مقرر قانونی به ذینفع ابلاغ شود.

تبصره ۱: ابلاغ باید به صورت الکترونیک (سامانه ثنا) و یا از طریق سامانه ثبت شکایات دستگاه اجرایی صورت گیرد.

تبصره ۲: در شرایط خاص ابلاغ به صورت کتبی و به یکی از شیوه‌های قانونی اعم از ابلاغ مطابق قانون آیین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب (در امور مدنی) و از طریق پست امکان‌پذیر است.

ماده ۱۶: با استناد به دادنامه شماره ۱۵۰۹۰۱۰۱۳۹۰۰۰۳۳۱۳۹ مورخ ۱۴۰۳/۰۶/۲۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، منظور از تقاضا در این شیوه نامه؛ درخواست انجام امر اداری یا خودداری از اقدام اداری است. در صورتی که ذینفع تقاضای ابطال تصمیم یا ابطال اقدام اداری را داشته باشد؛ نیازی به تشریفات تبصره ۴ ماده ۱۶ قانون دیوان عدالت اداری و این شیوه نامه نیست و متقاضی می‌تواند در این موارد در مهلت مقرر مستقیم به دیوان عدالت اداری مراجعه نماید.

ماده ۱۷: با توجه به اینکه ابلاغ تصمیم کارگروه به متقاضی دارای منشاء آثار حقوقی می‌باشد؛ همزمان با وصول درخواست به ذینفع اعلام می‌گردد تا برای ابلاغ سریعتر نتیجه بررسی تقاضا؛ اقدام به ثبت نام در سامانه مربوطه نماید. این سامانه می‌تواند سامانه اختصاصی مربوطه در دستگاه اجرایی و یا اینکه سامانه ثنا و ... باشد.

ماده ۱۸: مسئولیت نظارت بر حسن عملکرد کارکنان دستگاه در رسیدگی به درخواست ذینفع موضوع این شیوه نامه، بر عهده بالاترین مقام دستگاه اجرایی است.

ماده ۱۹: استنکاف از ثبت درخواست و ارائه رسید، عدم رسیدگی به درخواست ذینفع و عدم ابلاغ پاسخ مقتضی به ذی‌نفع در مهلت مقرر قانونی، مشمول تخلف مذکور در فراز پایانی تبصره (۴) ماده ۱۶ این قانون محسوب شده و موضوع با شکایت یا اعلام ذینفع، در هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری رسیدگی می‌شود.

ماده ۲۰: در صورتی که تصمیم مورد اعتراض شخص متقاضی از سوی مراجع قضایی اتخاذ گردیده باشد، موضوع از شمول این شیوه نامه خارج بوده و باید از طریق ساز و کار قانونی ذیربط پیگیری گردد. همچنین اگر نظر ابلاغی این کمیسیون مغایر با آرای صادره از مراجع قضایی قرار گیرد، این تصمیم ملغی الاثر بوده و آرای آن مراجع لازم الاجرا خواهند بود.

تصمیمات صادره از مراجع اختصاصی اداری نیز علی‌الاصول تابع قاعده فوق است و از شمول این شیوه‌نامه خارج است. در صورت وجود ظرفیت قانونی جهت اعاده و رسیدگی مجدد در همان دستگاه در مورد تصمیمات مراجع اخیرالذکر، وفق آن ضابطه عمل می‌شود.

ماده ۲۱: این شیوه‌نامه در ۲۱ ماده و ۶ تبصره تنظیم شده و از سوی معاونت حقوقی ریاست جمهوری ابلاغ می‌گردد. پس از ابلاغ برای دستگاه‌های مشمول و مأمورین آنها موضوع بندهای (۱) و (۳) ماده (۱۰) قانون لازم‌الاجراء است. نظارت بر حسن اجرای این شیوه‌نامه بر عهده امور برنامه ریزی و نظارت بر عملکرد واحدهای حقوقی دستگاه های اجرایی معاونت حقوقی رییس جمهور است. دستگاه های اجرایی مکلفند هر ۶ ماه یک بار گزارش عملکرد کمیسیون ماده ۱۶ مشتمل بر فهرست موضوعات مطروحه و تصمیمات اتخاذ شده را به معاونت حقوقی رییس جمهور ارسال نمایند.